

Kunglig lyx i forna tider

Återutgivning av text från 1926

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Kunglig lyx
i forna tider.

Återutgivning av text från 1926

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-590-0

Copyright © 2020 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du läsa om några av historiens mest galna kungliga slöserier.

Texten handlar om dräkter av guld, en sallad som består av rubiner, pärlor och smaragder, samt en brudklänning av 3 000 diamanter.

Exemplen är framför allt hämtade från en rad europeiska kungahus.

Den här texten publicerades ursprungligen i ”Vy och revy Göteborgs morgonposts veckobilaga” i december år 1926 med titeln ”Kunglig lyx och ståt i forna tider”.

Texten publicerades anonymt.

Eftersom den här texten skrevs för nära 100 år sedan så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

I den här e-boken publicerar vi originalets text ordagrant och helt utan ändringar, alla namn, uttryck och till och med felstavningar har behållits.

Kunglig lyx och ståt i forna tider

Den här texten publicerades ursprungligen i "Vy och revy Göteborgs morgonposts veckobilaga" i december år 1926 med titeln "Kunglig lyx och ståt i forna tider". Texten publicerades anonymt.

Det talas ofta om våra dagars lyx och hur den distanserar allt vad man kunnat drömma om i den vägen, men var månne den gamla goda tiden — om den nu verkligen kan göra anspråk på detta gängse epitet — så spartansk och slätstruken? Låt oss kasta en blick tillbaka på kungliga och furstliga personers praktfulla utrustning, låt oss betrakta deras ståtliga skänker och göra en liten värdering av dyrgriparna!

Carl den dristige hette en hertig av Burgund. Han brukade vid högtidliga tillfällen skruda sig i en dräkt, som värderades till 200,000 dukater, en långt ifrån föraktlig summa på den tiden. Hans ryttare och soldater hade uniformer av sammet och siden, många hade rockar, broderade med guld och silver och besatta med pärlor och juveler. Carl själv, som tycks ha varit en mäkta fåfäng herre, hade över sitt gyllene harness en mantel av guldtyg, rikt prydd med juveler och uppskattad till 80,000 guldgyllen.

En annan stor man, påven Leo X, hade en kröningsdräkt till 100,000 dukater, och för att fortsätta med svärdsidan, så förtäljer historien, att konung Henrik III av Frankrike på sina kläder hade 4,000 alnar galone medan han ofta inte kunde betala sina musikanter. Kung Sol var även mannen som kunde upprätthålla lyxens ädla traditioner. Han tog en gång emot det turkiska sändebudet iklädd en praktfull dräkt, garnerad med diamanter och representerande den lilla nätta summan av 5 miljoner livres. Det är tydligen inte bara det täcka könet, som genom tiderna hemfallit åt lyx och extravagans!

Men även spinnsidan syndade mot sparsamhetens bud. Sålunda berättas det, att spanske kungen Filip den andres gemål, Elisabeth, aldrig använde en klänning mer än en gång. Så fort hon haft en ny klänning på sig, skänkte hon den till någon av sina hovdamer. Hennes gemål skickade henne en gång en kostbar sallad, sammansatt av — äkta stenar. Topaser föreställde oljan, rubiner ättikan, pärlor och diamanter saltet och smaragder själva salladen.

När Maria av Medici år 1600 förmäldes med Henrik IV, bar hon en brudklänning, som sökte sin like i oanad prakt. Den var av guldtyg, hade ett släp, som var 15 alnar långt och var besatt med liljor av guld, och då den höga damens son döptes, iförde hon sig en robe, översållad med 32,000 pärlor och 3,000 diamanter. Hennes gemål var tydligen en frikostig herre: han skänkte henne nämligen vid för målningen ett halsband för 200,000 écus, ett bröstsmykke, värderat till 100,000 samt ringar och dyrbarheter för 200,000 écus — vilket inte var småsmulor efter dåtida kurs!

När ett furstligt bröllop gick av stapeln, utvecklades ofta en lyx och prakt, som är ganska sällsynt för nutiden, åtminstone de uttryck den tog sig. När hertig Wilhelm av Bayern år 1568 förmäldes med

fröken Renata av Lothringen, framsattes på bordet en stor pastej, i vilken en liten dvärg var placerad, som för resten tillhörde ärkehertig Ferdinand av Österrike. Den lille mannen steg ur pastejen, klädd i en praktfull rustning och promenerade omkring på bordet. I handen höll han en liten fana, med vilken han hälsade bröllopgästerna.

För att belysa forna tiders gästfrihet må följande exempel tjäna: När kurfurst Johan av Sachsen år 1500 firade sitt bröllop med prinsessan Sofia av Mecklenburg, undfägnades 11,000 personer i hela 8 dagar och 7,200 hästar utfordrades, något som säkert inte skulle kunna upprepas fyrahundra år senare.

Viktiga ord och personer

Aln.

Längdmått. En aln är 59 cm.

Dukat.

Guldmynt som vägde ca 3,5 gram.

Ärkehertig Ferdinand.

[1529–1595] Österrikisk ärkehertig. Styrde bland annat Böhmen och Tyrolen. Är mest känd för att ha skapat den berömda Ambrassamlingen som bestod av både vapen, konst och böcker.

Filip II av Spanien.

[1527–1598] Kung över Spanien och Portugal. Härskade också över Holland, delar av Italien och delar av Amerika. Lät uppföra klostersetellet El Escorial som stod klart 1584.

Galone.

Ett dekorativt band som används på uniformer. Galone är oftast broderade av guld- eller silvertråd.

Henrik III.

[1551–1589] Fransk kung från 1575 tills sin död 1589 och polsk

kung 1573–1574. Blev mördad av en fanatisk munk i augusti 1589. Henrik III var den siste kungen av ätten Valois-Orlèans.

Henrik IV.

[1553–1610] Fransk kung från 1589 tills sin död 1610, kung av Navarra från 1572. Under sin tid vid makten genomgick Frankrike ett religiöst inbördeskrig men Henrik IV lyckades trots det öka landets produktion.

Johan av Sachsen.

[1468–1532] Kurfurste av Sachsen från 1525 tills sin död år 1532. Var en av de ledande krafterna i Europa för reformationen och organiserade också Sachsens evangeliska kyrka. Kallas i dag oftast för Johan den ståndaktige.

Carl den dristige.

[1433–1477] Hertig av Burgund från år 1467 tills sin död år 1477. Förutom det burgundiska området styrde Karl över bland annat Luxemburg och nederländska Flandern och Brabant. Erövrade Lothringen och delar av Elsass men avled under slaget vid Nancy. Kallas ibland även för Karl den djärve. Hans namn skrivs i dag oftast som Hertig Karl av Burgund.

Kurfurste.

En titel för furstarna i det Tysk-romerska riket. Förutom kejsaren/kungen så var kurfurste den förnämsta titeln i riket under större delen av medeltiden. I vissa delar av det tyska riket användes titeln långt in på 1800-talet.

Leo X.

[1475–1521] Påve från 1513 tills sin död i december 1521. Var ursprungligen från Florens. Är mest känd för att först ha utfärdat en bulla och därefter uteslutit Martin Luther ur katolska kyrkan.

Maria av Medici.

[1575–1642] Drottning av Frankrike och Navarra 1600–1610 och regent 1610–1617 då sonen var minderårig. Maria var impopulär eftersom hon slösade pengar på gunstlingar. Hon startade ett inbördeskrig år 1620 för att ta makten från sin son. De sista åren av sitt liv levde hon i utlandet sedan hon frantagits sin titel och klassats som förrädare.

Renata av Lothringen.

[1544–1602] Hertiginna av Bayern genom sitt giftermål med Vilhelm V av Bayern. Var dotter till den danska prinsessan Kristina. Hyllades av Bayerns befolkning som ett helgon på grund av sina insatser för hertigdömet's sjuka och fattiga. Var mycket nära att gifta sig med den svenska kungen Erik XIV.

Sofia av Mecklenburg.

[1481–1503] Tysk adelskvinna. Var gift med kurfursten av Sachsen.

Kung Sol.

[1638–1715] Kung av Frankrike och Navarra från 1643 till sin död under det officiella namnet Ludvig XIV. Under hans tid vid makten utkämpade Frankrike tre krig. Han är mest känd för att ha uppfunnit hovetiketten.

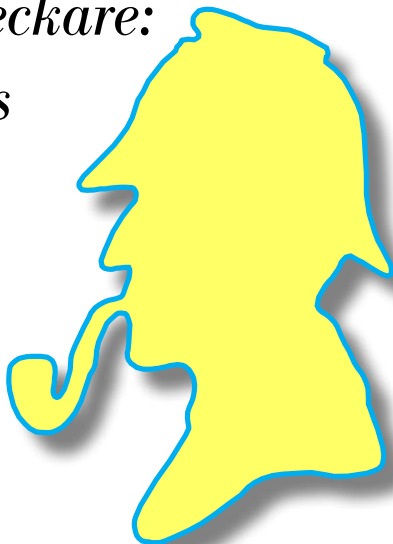
Vilhelm V av Bayern.

[1548–1626] Hertig av Bayern från 1579 tills 1597. Under Vilhelms tid vid makten fick hertigdömet allt sämre ekonomi. För att spara in pengar lät han bygga ölbryggeriet Hofbräuhaus i München. Han abdikerade 1597 och sonen Maximilian I tog över styret.

*Om du gillade den här e-boken
så kolla in våra deckare:*

- *Sherlock Holmes*
- *Filip Collin*
- *Leo Carring*
- *Asbjörn Krag*
- *Auguste Dupin*
- *Dick Donovan*

Mer info: www.klassiskadeckare.se